

РЕШЕНИЕ

№ 6599

гр. София, 28.05.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 67 състав,
в публично заседание на 14.05.2024 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Лилия Йорданова

при участието на секретаря Мая Георгиева, като разгледа дело номер **1945** по описа за **2024** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Образувано е по жалба вх.№5384 от 09.02.2024г. По описа на АССГ, подадена от И. Ц. И., ЕГН [ЕГН], изтърпяващ наказание лишаване от свобода в Затвора – С. срещу Заповед №90/31.01.2024г., издадена началника на Затвора С., с която на основание чл.170, ал.3, във връзка с ал.2 и чл.169а, т.1 от ППЗИНЗС е отменена Заповед №523/24.10.2023г., с която л.св. И. Ц. И. -12-та група е възложено да работи като ППЗ и същият е бил освободен от работа.

С жалбата се настоява, че оспорваната заповед е незаконосъобразна като постановена в противоречие с материалноправните разпоредби и при допуснати съществени нарушения на административнопроизводствените правила. Счита, че е извършено нарушение на чл.26 от АПК, тъй като не е бил уведомен за започване на административното производство, не му е предоставена възможност да прегледа документите по преписката и да си направи бележки, както и не бил допуснат до участие в производството, като намира, че съгласно чл.175, ал.2 от ППЗИНЗС условията на работа на лишените от свобода се определят от трудовото законодателство, като приравнява освобождаването му от длъжност с дисциплинарно наказание по чл.188 от КТ – уволнение. Според оспорващия в акта липсват данни за нарушение на чл.170, ал.2 от ППЗИНЗС, следователно в същия липсват правни основания за издаването му. Актът не съдържа задължителни реквизити поради липса на мотиви. Счита, че е нарушен чл.89, ал.4 от ППЗИНЗС, тъй като не му е връчен екземпляр от оспорваната заповед. Искането е отмяна на заповедта като незаконосъобразна и възстановяване на предишната му работа, като времето, през

което не е работил поради освобождаването му от работа да му бъде признато за работни дни по смисъла на чл.41, ал.1, ал.3 от НК и чр.178, ал.1 от ЗИНЗС. Претендира присъждане на разноски.

В съдебно заседание, жалбоподателят се явява лично и с пълномощник адв. И., поддържа жалбата и моли същата да бъде уважена. В хода по съществуването на делото И. Ц. И. излага допълнителни твърдения, че същият е бил отстранен от работа поради други причини / бил му подхвърлен телефон, шило и нож от надзорно охранителния състав на затвора, имало образувани наказателни производства от следствения отдел на СГП, както и че имал спечелени административни дела, приключили в негова полза и уволнени редови старшини/. Твърди, че бил приложил 2 медицински и молба за ремонт в килията, поради което и на 05-ти и 06-ти е почивал. Претендира се разноски по списък.

Ответникът – Началникът на Затвора С., редовно уведомен, се представлява от юрк. К., която застъпва становище за неоснователност на жалбата. Моли съда да потвърди заповедта на началника на затвора като законосъобразна, издадена в рамките на неговата компетентност и в съответствие с материалния и процесуален закон. Прави възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

Съдът, като взе предвид становищата на страните и след преценка на фактите, изведени от събраните по делото доказателства, приема за установено следното от фактическа страна следното:

Жалбоподателят И. Ц. И. изтърпява наказание „лишаване от свобода“ в Затвора [населено място].

На 24.10.2023г началникът на Затвора [населено място] е издал Заповед №523/24.10.2023г, с която съгласно чл.80, ал.1, т.5 и ал.2 от ЗИНЗС и на основание чл.175 от ППЗИНЗС и във връзка с протокол от разпределение №86/24.10.23г и постъпила молба от л.св. И. Ц. И.-12 група е възложено на л.св. И. Ц. И.-12 група да работи като ППЗ с работно време понеделник-събота -8 часа.

С докладна записка от ръководителя на звено Д. Г., адресирана до началника на затвора С. рег.№2147 от 30.01.2024г е направил предложение за отмяна на Заповед №523 от 24.10.2023г. за назначен на работа лишен от свобода. Съгласно същата лишеният от свобода И. И. е назначен като ППЗ по чл.80 от ЗИНЗС на 8 часов работен ден от понеделник до събота от 08:30ч до 17:00ч, като през м.януари 2024г е отсъствал пет работни дни неоснователно-на датите 05.01, 06.01, 10.01, 13.01 и 20.01.2024г. С оглед горното съгласно докладната записка е направено предложение Началникът на затвора да отмени Заповед №523 от 24.10.2023г.

Към докладната записка е приложена присъствена книжка- Цех ППО по чл.80 от ЗИНЗС, в която фигурира отбелязване за месец януари с гриф С“самоотлъчка“ на дати 05.01, 06.01, 10.01, 13.01 и 20.01.2024г.

Със Заповед №90/31.01.2024г, във връзка с докладна записка от Д. Г. за неоснователно

отсъствие от работа на л.св. И. Ц. И. -12 гр, Началникът на затвора [населено място] отменя заповед №523 от 24.10.2024г и същият е освободен от работа на основание чл.170, ал.3 във връзка с ал.2 и чл.169а, т.1 от ППЗИНЗС. Заповедта е доведена до знанието на И., срещу подпис, който е подписал същата на 31.01.2024г.

Недоволен от тази заповед И. Ц. И. е упражнил правото си на съдебно оспорване пред АССГ.

Горната фактическа обстановка се установява от приетата по делото административната преписка.

При така установената фактическа обстановка, съдът намира от правна страна следното:

Жалбата е подадена в законоустановения срок (предвид липса на посочване в акта в какъв срок и пред кой орган може да се обжалва) от надлежна страна, при спазване изискванията на закона, срещу административен акт, който подлежи на оспорване по съдебен ред. Съгласно § 4б, ал. 1 от Допълнителните разпоредби на ЗИНЗС (Нов –ДВ, бр. 105 от 2020 г.), разпоредбите на глава десета от Административнопроцесуалния кодекс се прилагат и в случаите, когато не е предвидено изрично в този закон обжалване на индивидуални административни актове на органите по изпълнение на наказанията. Производствата се разглеждат пред административния съд по местоизпълнение на наказанието. Решението на съда е окончателно. В случая не е предвидено обжалване на процесната заповед нито по административен, нито по съдебен ред. Допустимостта на жалбата се обуславя и от разпоредбата на чл. 120, ал. 2 от Конституцията на Република България, според която гражданите и юридическите лица могат да обжалват всички административни актове, които ги засягат освен изрично посочените със закон. В този смисъл е и съдебната практика - Определение № 9820/26.06.2019 г. на ВАС, III-то отделение, по адм. дело № 6304/2019 г., поради което същата е процесуално допустима и следва да бъде разгледана по същество.

Разгледана по същество жалбата е неоснователна.

Оспореният акт е издаден от компетентен орган в пределите на неговата законова компетентност по място, време и степен.

Съгласно чл. 41, ал. 1 от Наказателния кодекс (НК), изтърпяването на наказанието лишаване от свобода се съпровожда с подходящ, съответно запластен общественополезен труд, чрез който се цели превъзпитанието на осъдените, както и създаването и повишаването на тяхната професионална квалификация, а с чл. 41, ал. 3 от НК е регламентирано, че положеният труд се зачита за намаляване срока на наказанието, като два работни дни се считат за три дни лишаване от свобода.

Според чл. 172, ал. 1 от ЗИНЗС лишените от свобода участват в трудовата дейност основно с цел ресоциализацията им, като работата, която изпълняват се определя от администрацията, съгласно изрично посочените критерии по чл. 172, ал. 2 от ЗИНЗС и чл. 164 от ППЗИНЗС. Лишеният от свобода с оглед спецификата на правното му положение, не е страна по трудово правоотношение. Т. като правоотношение между

равнопоставени субекти не възниква между него и администрацията на Затвора. Действително ЗИНЗС препраща към трудовото законодателство и Кодекса на труда, но само относно условията на труд и продължителността на работния ден на лишените от свобода, както и за имуществената им отговорност за неуредените в специалния закон въпроси (аргумент от чл. 173, ал. 2 от ЗИНЗС, чл. 79, ал. 1 от ЗИНЗС и чл. 127 от ЗИНЗС; чл. 168, чл. 169, ал. 1 и чл. 172 от ППЗИНЗС). Правата и задълженията на лишения от свобода, полагащ труд са уредени в ЗИНЗС и детайлизирани в ППЗИНЗС и не се определят от някое от основанията за възникване на трудово правоотношение, измежду които и трудов договор.

Предвид нормите на чл. 172, ал. 2 от ЗИНЗС и чл. 164 от ППЗИНЗС, както назначаването, така и прекратяването на трудовата дейност на лишения от свобода е правомощие на началника на затвора, който действа в условията на оперативна самостоятелност по целесъобразност. Оспорената заповед е издадена от компетентен орган -старши комисар В. К., заемащ длъжност началник на Затвора – С..

В случая няма спор, че на жалбоподателя е възложено да работи като работник ППЗ с работно време от понеделник до събота на 8 часа, като с оспорваната заповед актът, с който е извършено това е отменен. Процесната заповед е мотивирана, като съгл. ТР № 16 от 31.03.1975 г. на ВС няма пречка мотивите да се намират и в други документи от преписката – в случая това е описаната по-горе докладна записка от Д. Г. за неоснователно отсъствие от работа на жалбоподателя, към която е представена и присъствена книжка за полагащ труд в цех ППО за месец януари 2024г, в която са отразени отработените дни, празничните дни и дните на самоотлъчка-отсъствия. Заповедта е издадена на основание чл.170, ал.3 във връзка с ал.2 и чл.169а, т.1 от ППЗИНЗС. Следователно административният акт е в изискуемата писмена форма – арг. чл.59, ал.2 от АПК и съдържа фактически и правни основания за издаване на акта.

При издаване на оспорената заповед не е извършено съществено нарушение на административнопроизводствените правила. Неоснователно в жалбата се твърди, че е нарушен чл.26 от АПК, тъй като не е бил уведомен за започване на административното производство, не му е предоставена възможност да прегледа документите по преписката и да изрази становище по събраните доказателства, както и не е бил изслушан преди издаването на процесната заповед като приравнява освобождаването му от длъжност с дисциплинарно наказание „уволнение“ и процедурата преди налагане на същото, регламентирана в КТ и ЗДСл. Както се посочи по-горе, целта на полагащия от лишените от свобода труд, е поправяне и превъзпитание, за разлика от труда по КТ и ЗДСл, където целта е получаване на възнаграждение, трудов и осигурителен стаж. Лишените от свобода нямат качеството на работници или служители на началника на затвора, отношенията между страните не са трудовоправни и за тях не настъпват последиците, които по силата на закона настъпват при отмяна на заповед за уволнение на работник или служител.

Уредба на режима на извършване на трудова дейност от лишените от свобода граждани се съдържа в ЗИНЗС и Правилника за приложение на ЗИНЗС /ППЗИНЗС/.

Съгласно чл. 77, ал. 1 от ЗИНЗС „по време на изтърпяване на наказанието лишените от свобода имат право на подходяща работа“. Ал. 2 от с.з. предвижда, че „по възможност предпочитанието на лишения от свобода към конкретен вид работа се удовлетворява“. Съгласно ал. 3 от с.з. „участието в трудова дейност се стимулира и отчита при определяне степента на поправка и превъзпитание“. Буквалното и систематично тълкуване на тези разпоредби обосновава извод, че лишените от свобода извършват трудова дейност доброволно с оглед постигане на по-общата цел на наказанието - да се поправи и превъзпита осъденият към спазване законите и добрите нрави /арг. от чл. 36, ал. 1 от НК/. Съгласно чл. 163, ал. 1 от ППЗИНЗС „участието на лишените от свобода в трудова дейност има за цел тяхното превъзпитание, придобиване и повишаване на професионална квалификация и ресоциализацията им“. Тази дейност съгласно нормативната уредба се явява по-скоро форма на социализация и ангажиране на поправителния потенциал на лицата за адаптирането им към обществото след изтърпяване на наказанието. Именно затова е предвиден стимул под формата на намаляване на наказанието с признаването на два дни работа за три дни лишаване от свобода – чл. 41, ал. 3 от НК. Стимулира се също така обучението по време на изтърпяване на наказанието съгласно чл. 178, ал. 4 от ЗИНЗС, който предвижда, че на лишените от свобода, които не работят и са включени в общообразователно обучение, курсове за придобиване на специалност или за повишаване на квалификация, както и в специализирани програми за въздействие, се зачитат работни дни за времето на присъствието им на учебни занятия. Следователно, с ангажирането на лишените от свобода в извършването на работа не се цели производителност на труда им и последният няма значението, което се влага в типичните трудови правоотношения, на престоиране на трудов резултат като насрещна престация срещу получено възнаграждение. Възмездността е основна и съществена характеристика на трудовото правоотношение. Такава липсва при извършването на труд от лицата, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“, може да се каже, че е модифицирана с оглед специфичното положение на тези лица – насрещната престация на другата страна по правоотношението /държавата/ се изразява в намаляване на наказанието. Алтернатива на това разрешение няма в КТ. С оглед на това е обоснован изводът, че не следва да се прилагат разпоредбите на трудовото законодателство в цялост към трудовата дейност, извършвана от лишените от свобода, без да се държи сметка за спецификите на правоотношението. В този смисъл, лишените от свобода „се назначават“ на определена длъжност със заповед на началника на затвора по писмено предложение на инспектор по социални дейности и възпитателна работа - чл. 62, ал. 1 от ППЗИНЗС, тоест в случая липсва договорното начало, характерно за трудовите правоотношения, както и състезателното начало характерно за избора и конкурса. С оглед на това следва да се има предвид, че тези правоотношения са свързани с извършването на трудова дейност, но не са трудови, съответно служебни. Поради това спрямо тях се прилагат само онези разпоредби на КТ, към които препращат ЗИНЗС и ППЗИНЗС. В тази връзка към уредбата на извънредния труд, трудова злополука, почивките и отпуските, както и безопасните условия на труд препращат чл. 79 и сл. от ЗИНЗС, както и чл. 58 и сл. от ППЗИНЗС. Съгласно чл. 172 ППЗИНЗС продължителността на работния ден, продължителността на работната седмица, минималната междудневна и междуседмична почивка се определят съобразно нормите на трудовото законодателство, като лишените от свобода имат право на намален работен ден наравно със съответните категории работници и служители.

Съгласно чл. 175, ал. 1 от ППЗИНЗС доброволният труд по чл. 80 от ЗИНЗС се възлага от началника на затвора, поправителния дом или затворническото общежитие. Самото наказание обаче по смисъла на чл. 36 от НК има своето поправително и превъзпитателно отношение спрямо признатото за виновно лице в съответствие със закона. Съгласно чл. 41 ал. 1 от НК изтърпяване на наказанието лишаване от свобода се съпровожда с подходящ, съответно заплатен общественополезен труд, чрез който се цели превъзпитанието на осъдените, както и създаването и повишаването на тяхната професионална квалификация. Както беше посочено, ал. 3 на същата норма дава привилегия на тези, които работят да намалят присъдата си като два дни работа се зачитат за три дни лишаване от свобода.

С оглед особеното положение, което лишените от свобода имат в обществото, то следва да се отбележи, че не съществува правна възможност спрямо тях да вадат правилата за сключване на трудов договор, доколкото трудовото правоотношение при лишените от свобода не възниква по силата на свободен избор, конкурс или избор, а по силата на административен акт- решение на комисията по чл. 35 от ППЗИНЗС вр. чл. 165 от ППЗИНЗС. Изискванията на чл. 173, ал. 2 от ЗИНЗС досежно подходящите условия за работа, на чл. 174, ал. 2 от ЗИНЗС и на чл. 175 от ЗИНЗС по отношение възнаграждението се регулират от трудовото законодателство именно с оглед да се гарантира достойнството, здравето и да не се наблюдава унизително отношение спрямо лишените от свобода по време на трудовия процес.

По изложените съображения настоящият съдебен състав приема, че правоотношенията по полагане на труд от лишените от свобода не са трудовоправни, съответно страните нямат качеството на работник и работодател. По тази причина, нормата на чл.175, ал.2 от ЗИНЗС не препраща към трудовото законодателство в частта му на възникване и прекратяване на трудовите правоотношения, а препраща към условията по престигане на труд. Следователно освобождаването от работа не се приравнява към дисциплинарно наказание, като преди издаването на заповедта за началника на затвора при освобождаване от работа на лишен от свобода, работещ в настоящия случай в обслужващата и комунално-битовата дейност в затвора [населено място], не възниква задължение същият да прилага специалните правила на чл.93 и сл. ЗДСл в качеството му на дисциплинарно наказващ орган, респ. чл.193, ал.1 от КТ в качеството му на работодател.

Оспорената заповед съответства на материалния закон. Съгласно чл.170, ал.3 от ППЗИНЗС в случаите по ал. 2 или при обективна невъзможност за изпълнение на възложената работа участието в трудова дейност се прекратява с писмена заповед на съответния началник. Съгласно ал.2 на същия член негативното отношение към трудовата дейност, като системно неизпълнение на трудовите норми, неуплътняване на работното време, отклонение от работното място, отказ от работа и други тежки нарушения на трудовата дисциплина, се считат за утежняващо обстоятелство при разглеждане на правното положение на лишените от свобода. Законодателят е предвидил в чл.169а, т.1 от правилника, че по време на работа на лишените от свобода

не се разрешава да напускат определените от администрацията работни места. Видно от изложеното в докладната записка на Д. Г., жалбоподателят неоснователно е отсъствал от работа, за което свидетелства и присъствената книжка по чл.80 от ЗИНЗС – надлежно попълнена и съставена, съдържанието на която не е оспорено от страна на жалбоподателя. Горното е доказателство за отсъствието на И. от работа за месец януари 2024г, като са отбелязани 5 отсъствия с буква „С“, с която се отбелязва самоотлъчка или 21 присъствия като целодневни престои, 5 отсъствия като самоотлъчка и 5 празнични и почивни дни. Следователно обстоятелството за отклонение от работното място и отказ от работа, надлежно документирано за дати 05.01.2024г, 06.01.2024г, 10.01.2024г, 13.01.2024г и 20.01.2024г от присъствената книжка, кореспондиращо с изложеното в докладната записка на ръководителя на звеното в Затвора [населено място], според доказателствата по делото се явява доказано от страна на административния орган. В съдебно заседание жалбоподателят твърди, че на дати 05.01 и 06.01 е бил възпрепятстван да изпълни задълженията си поради ремонт в килията, като не сочи доказателства в подкрепа на твърденията си. Не ангажира доказателства, нито е направил доказателствени искания в подкрепа на твърдението, че на 05.01 и на 06.01 е почивал, поради което неоснователно е записано отсъствие поради самоотлъчка. Останалите аргументи, свързани с това, че е бил „нареден“ от служител на затвора и твърденията, че заради уволнението на редови старшини е бил освободен с процесната заповед, направени след приключване на съдебното дирене, отново не са подкрепени с доказателства. Пълномощника на жалбоподателя в хода по същество излага твърдения, че отстраняването на жалбоподателя е продиктувано от други причини, независещи от него и за които той няма никаква вина, но доказателства в този смисъл не се сочат, както и не се посочват причините, поради които жалбоподателят не е изпълнявал задълженията си на посочените дати за м. Януари 2024г. Предвид горното съда приема, че са били налице материалноправните предпоставки за издаване на оспорената заповед. Обстоятелството, че срещу жалбоподателя не е издадена заповед за налагане на дисциплинарно наказание едновременно със заповед за прекратяване на работа, която той е извършвал не обосновава заключение за незаконосъобразност на оспорената заповед за освобождаване. Ако едни и същи факти бяха послужили за издаването на два различни административни акта-заповед за налагане на дисциплинарно наказание и заповед за прекратяване на работа, то съобразно чл.101 от ЗИНЗС следва, че освобождаването от работа не е предвидено като дисциплинарно наказание, поради което и същото не може да бъде със санкционен характер, спирането от работа не може да касае нарушения, за които има наложено съответно наказание и да се явява допълнително наказание спрямо лишения от свобода. Такъв не е настоящият случай, на жалбоподателя не е наложено дисциплинарно наказание поради извършено от него нарушение на ЗИНЗС, същият безспорно е напуснал определеното от администрацията работно място, без уважителни причини, като се е отклонил от работното място/извършил е отказ от работа, следователно са налице фактите, посочени в хипотезиса на правната норма на чл. 170, ал. 2 и ал. 3 ППЗИНЗС, предвид което законосъобразно участието в трудовата дейност на л.св. И. Ц. И. е прекратена с писмена заповед №90/31.01.2024г. на началника на затвора [населено място]. Съдът счита извършеното нарушение за безспорно установено.

Предвид законосъобразността на оспорената заповед, останалите претенции на

жалбоподателя за възстановяване на предишната му работа и за признаването за времето, през което е бил лишен от работа за работни дни по смисъла на чл.41 от НК и чл.178, ал.1 от ЗИНЗС не следва да бъдат обсъждани. За пълнота съдът отбелязва, че зачитането на положен труд съгласно чл.41, ал.3 от НК по реда на чл.178, ал.1 от ЗИНЗС за намаляване срока на присъдата, се извършва от администрацията само при реално положен труд. Зачитат се само действително отработените дни по реално положен труд. Съдът /в случая съответният окръжен съд/ е компетентен единствено при отмяна на работни дни по реда на чл.443 и сл. НПК. По аргумент от чл.189 и чл.191 от ППЗИНЗС, зачитането е правомощие, предоставено на администрацията на затвора, което се упражнява при оперативна самостоятелност и същото е обусловено от конкретна субективна преценка за изпълнение на трудови норми или уплътняване на работно време. Тази преценка не подлежи на съдебен контрол, вкл. и по реда на чл. 257 АПК, тъй като нормата на чл.189 от ППЗИНЗС не предвижда пряко задължение за действие на административния орган. Съгласно чл.5 от ЗИНЗС вр.чл.41, ал.5 от НК прокуратурата упражнява надзор за спазване на законността при изпълнение на наказанията, съгласно чл.146 от ЗСВ. Ето защо и евентуално искане, произтичащо от спорове относно зачитане на положен труд, би било подведомствено на прокуратурата.

Оспорената Заповед № 90 от 31.01.2024 г. е и в съответствие с целта на закона – осигуряване на ред в затвора и осигуряване поправително и превъзпитателно действие спрямо лишените от свобода и предоставяне възможност за участие в трудова дейност. Преследваната с процесната заповед цел не е различна от законовата, възможността за участие в трудовата дейност, както и освобождаване от работа на лишен от свобода при неоснователно отсъствие от работа при наличие на предпоставките, визирани в специалния закон, респ. не е налице превратно упражняване на власт. Още повече-жалбоподателят не съсредоточи защитната си теза в посока да докаже, че не е извършил нарушение на чл.170, ал.2 от ППЗИНЗС и чл.169а, т.1 от ППЗИНЗС, респ. че основателно е отсъствал от работа.

Процесната заповед не е незаконосъобразна, а изложените в жалбата твърдения в обратния смисъл са недоказани и съответно – неоснователни.

Предвид изложеното, настоящия състав намира, че оспорената заповед е законосъобразна, като издадена от компетентен орган, в предвидената от закона форма, при липса на нарушение на административнопроизводствените правила и в съответствие с материалния закон и неговата цел, поради което жалбата на л. св. И. Ц. И. следва да бъде отхвърлена.

На основание чл. 143 и чл. 144 от АПК, във връзка с чл. 78, ал. 8 от ГПК, във връзка с чл. 37 от Закона за правната помощ и чл. 25, ал. 1 от Наредбата за заплащане на правната помощ, на ответника следва да бъдат присъдени разноски в размер на 100 лв. за юрисконсултско възнаграждение.

Мотивиран от горното и на основание чл. 172, ал. 2 от АПК, Административен съд София– град, III отделение, 67 състав,

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ жалбата на И. Ц. И., изтърпяващ наказание "лишаване от свобода" в Затвора– [населено място] срещу Заповед №90/31.01.2024г., издадена началника на Затвора С..

ОСЪЖДА И. Ц. И., ЕГН [ЕГН], да заплати на ГД "Изпълнение на наказанията"– Затвора [населено място] сумата от 100 /сто/ лв., представляваща разноски за юрисконсултско възнаграждение.

Решението не подлежи на обжалване, съгласно § 4б, ал. 1 от Допълнителните разпоредби на ЗИНЗС.

СЪДИЯ: